

**O‘ZBEKISTON
QONUNCHILIGI TAHLILI**

ILMIY-TAHLILIIY JURNAL
2026-YIL 2-SON

**ОБЗОР
ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
УЗБЕКИСТАНА**

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД № 2

**UZBEKISTAN LAW
REVIEW**

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 ISSUE 2

VOLUME 3 / ISSUE 2 / 2026

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.3.2.

ISSN 2181-8118

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.

**MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT
YURIDIK UNIVERSITETI**

“O‘zbekiston qonunchiligi tahlili” ilmiy-tahliliy jurnali O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2014-yil 21-iyulda 02-0074-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro‘yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko‘paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Nashr bo‘yicha mas‘ul:

O. Choriyev

Muharrirlar:

E. Mustafayev
Y. Yarmolik
M. Sharifova
Sh. Beknazarova
E. Sharipov
X. Yuldasheva

Musahhih:

M. Tursunov

Texnik muharrir:

U. Sapayev

Dizayner:

D. Rajapov

Tahririyat manzili:

100047. Toshkent shahar,
Sayilgoh ko‘chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Veb-sayt: lawreview.uz

E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Nashriyot litsenziyasi

№ 174625, 29.11.2023-y.

Jurnal 2026-yil 29-iyunda bosmaxonaga topshirildi.
Qog‘oz bichimi: A4.
Shartli bosma tabog‘i: 22.
Adadi: 100. Buyurtma: № 73.

Bosmaxona litsenziyasi

29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.

Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAY‘ATI**BOSH MUHARRIR**

S. Gulyamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Huquq va texnologiyalar sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

TAHRIR HAY‘ATI A‘ZOLARI

I. Rustambekov – Toshkent davlat yuridik universiteti O‘quv ishlari bo‘yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor – bosh muharrir o‘rinbosari

Sh. Xo‘jayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Intellektual mulk huquqi sho‘basi mudiri, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori – mas‘ul muharrir

O. Oqyulov – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

A. Ener – Turkiyaning Anqara Haci Bayram universiteti dotsenti, Energetika nizolari arbitraj markazi bosh kotibi o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori

M. Bungenberg – Saarlend universiteti Yevropa instituti direktori, yuridik fanlar doktori

S. Tatar – Turkiyaning Anqara Yildirim Boyazid universiteti professori, yuridik fanlar doktori

J. Peeroo – Sorbonna Universiteti professori, Stone 36 yuridik firmasi advokati, yuridik fanlar doktori

B. Musayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Biznes huquqi va sud himoyasi fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor

Sh. Saydullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq sho‘basi professori, yuridik fanlar nomzodi

D. Habibullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik protsessual va iqtisodiy protsessual huquqi sho‘basi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

S. Bozorov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

I. Bekov – Toshkent davlat yuridik universiteti Konstitutsiyaviy huquq sho‘basi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

V. Ergashev – O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Qonunchilik va huquqiy siyosat instituti direktor o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori, professor

Sh. Joldasova – O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi huzuridagi Qonunchilik muammolari va parlament tadqiqotlari instituti bosh ilmiy xodimi, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

O. Xazratqulov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi mudiri, yuridik fanlar nomzodi, professor

D. Suyunova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

D. Maxkamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Ommaviy huquq fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor

D. Babadjanova – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi sho‘basi professori v.b., yuridik fanlar doktori

A. Matmurotov – Toshkent davlat yuridik universiteti Sud hokimiyati, advokatura va huquqni muhofaza qiluvchi organlar sho‘basi dotsenti, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

E. Rahmatov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va qiyosiy huquqshunoslik fakulteti dekani, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

M. Turdialiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi mudiri o‘rinbosari, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

**УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ**

Научно-аналитический журнал «Обзор законодательства Узбекистана» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 21 июля 2014 года с удостоверением № 02-0074.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:
О. Чориев

Редакторы:

Э. Мустафаев
Е. Ярмолик
М. Шарифова
Ш. Бекназарова
Э. Шарипов
Х. Юлдашева

Корректор:

М. Турсунов

Технический редактор:

У. Сапаев

Дизайнер:

Д. Ражапов

Адрес редакции:

100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: lawreview.uz

E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Издательская лицензия

от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию
29.06.2026.

Формат бумаги: А4.
Усл. п. л. 22. Тираж: 100 экз.
Номер заказа: 73.

Лицензия типографии

от 29.11.2023 № 174626

Отпечатано в типографии
Ташкентского государственного
юридического университета.
100047, г. Ташкент,
ул. Сайилгох, 37.

© Ташкентский государственный
юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

С. Гулямов – профессор сектора права и технологий Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ

И. Рустамбеков – проректор Ташкентского государственного юридического университета по учебной работе, доктор юридических наук, профессор – заместитель главного редактора

Ш. Хужаев – заведующий сектором права интеллектуальной собственности Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам – ответственный редактор

О. Окюлов – профессор сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Энер – доцент Университета Анкары Хаджи Байрам (Турция), заместитель генерального секретаря Арбитражного центра по энергетическим спорам, доктор права

М. Бунгенберг – директор Европейского института Саарского университета, доктор права

С. Татар – профессор Университета Анкары Йылдырым Беязит (Турция), доктор права

Ж. Пироо – профессор университета Сорбонна, адвокат юридической фирмы Stone 36, доктор права

Б. Мусаев – декан факультета бизнес-права и судебной защиты Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Ш. Сайдуллаев – профессор сектора теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор

Д. Хабибуллаев – заведующий кафедрой гражданского процессуального и экономического процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

С. Бозоров – профессор сектора международного частного права Ташкентского государственного юридического университета (Registrar's Office), доктор юридических наук

И. Беков – заведующий сектором конституционного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

В. Эргашев – заместитель директора Института законодательства и правовой политики при Президенте Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

Ш. Джолдасова – ведущий научный сотрудник Института проблем законодательства и парламентских исследований при Олий Мажлисе Республики Узбекистан, доктор философии по юридическим наукам

О. Хазраткулов – заведующий сектором международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор

Д. Суюнова – профессор сектора уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Д. Махкамов – декан факультета публичного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Д. Бабаджанова – и.о. профессора сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Матмуратов – доцент сектора судебной власти, адвокатуры и правоохранительных органов Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

Э. Рахматов – декан факультета частного права и сравнительного правоведения Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, доцент

М. Турдиалиев – заместитель заведующего сектора международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

**FOUNDER: TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF LAW**

"Uzbekistan Law Review" scientific and analytical journal was registered by Press and Information Agency of Uzbekistan on July 21, 2014, with certificate number 02-0074.

The journal is included in the list of journals of the Supreme Attestation Commission under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan. Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
O. Choriev

Editors:
E. Mustafaev
Y. Yarmolik
M. Sharifova
Sh. Beknazarova
E. Sharipov
Kh. Yuldasheva

Proofreader:
M. Tursunov

Technical editor:
U. Sapaev

Designer:
D. Rajapov

Publishing department address:
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Publishing license
№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 29.06.2026.
Paper size: A4.
Cond.p.f: 22.
Units: 100. Order: № 73.

Printing house license
№ 174626, 29.11.2023.

Published in the Printing house of Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF

S. Gulyamov – Professor of the Department of Law and Technologies of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

I. Rustambekov – Deputy Rector for Academic Affairs of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor - Deputy Editor-in-Chief

Sh. Khujaev – Head of the Department of Intellectual Property Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law - Executive Editor

O. Okyulov – Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Ener – Associate Professor of Ankara Haci Bayram University, Turkey, Deputy Secretary General of the Center for Arbitration of Energy Disputes, Doctor of Law

M. Bungenberg – Saarlend universiteti Yevropa instituti direktori, yuridik fanlar doktori Director of the European Institute of Saarland University, Doctor of Law

S. Tatar – Professor of Ankara Yıldırım Bayezid University, Turkey, Doctor of Law

J. Peeroo – Professor of the University of Sarbonne, lawyer of the law firm Stone 36, Doctor of Law

B. Musaev – Dean of the Faculty of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

Sh. Saydullaev – Professor of the Department of State and Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences

D. Habibullaev – Head of the Department of Civil Procedural and Economic Procedural Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

S. Bozorov – Professor of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

I. Bekov – Head of the Department of Constitutional Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

V. Ergashev – Deputy Director of the Institute of Legislation and Legal Policy under the President of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

Sh. Joldasova – Chief Research Fellow of the Institute of Legislation Problems and Parliamentary Research under the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

O. Khazratkulov – Head of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences, Professor

D. Suyunova – Professor of the Department of Criminal Procedure Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

D. Mahkamov – Dean of the Faculty of Public Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

D. Babadjanova – Acting Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Matmurotov – Associate Professor of the the Department of Judiciary, Advocacy and Law Enforcement Agencies of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

E. Rahmatov – Dean of the Faculty of International Law and Comparative Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

M. Turdialiev – Deputy Head of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

MUNDARIJA

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA’MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

- 11 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**
Prezident va Hukumat munosabatlarining konstitutsiyaviy-huquqiy asoslari: xorijiy davlatlar tajribasi hamda O‘zbekiston modeli
- 19 **SAIDAZIMOV YUSUF SODIQ O‘G‘LI, JALOLOVA DIYORA G‘AYRAT QIZI**
O‘zbekiston Respublikasida ma‘muriy shikoyat bo‘yicha ish yuritish tartibining milliy qonunchilik tahlili
- 26 **NORMURATOV AKTAM TULABOY O‘G‘LI, JO‘RAYEVA MUMTOZMAHALBEGIM ELMURODJON QIZI**
O‘zbekiston Respublikasida ma‘muriy hujjatlarning haqiqiyliigi: moddiy-huquqiy va protsessual talablar tahlili

---

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

- 32 **NARZIYEV OTABEK SA’DIYEVICH, MAMATXANOV ASKAR MAXMUTOVICH**
Ijtimoiy investitsiya va ijtimoiy ta’sir obligatsiyalari: O‘zbekistondagi huquqiy mexanizmlar
- 42 **SHAMSHETOV SHARAFATDIN SARSENOVICH**
Mikromoliyaviy tashkilotlarning tadbirkorlik faoliyati subyektlari sifatidagi huquqiy maqomi
- 52 **DILBOBOYEV NOZIMBEK SHAVKAT O‘G‘LI**
Mahalliy investorlarning milliy iqtisodiyotdagi rolini oshirish: huquqiy vosita va usullari
- 59 **HAZRATQULOVA SEVINCHBEKA SHODIYOR QIZI**
SEP litsenziyalashda FRAND majburiyatlari: global sud amaliyoti va O‘zbekiston Respublikasi uchun huquqiy bo‘shliq
- 66 **TURSUNOV ABDUXALIL ABDUSALIMOVICH**
Iqtisodiyotni texnologik va innovatsion o‘shish modeliga o‘tkazishda raqamli reklamanning huquqiy ahamiyati
- 73 **UBAYDULLAYEVA ZARIFA MUXIDDIN QIZI**
Elektron tijorat shartnomalarida tovarni sotuvchiga qaytarish masalalari
- 80 **BOBOTO‘XTAYEV SOHIBJON ABDUSALIM O‘G‘LI**
Sanoat mulki obyektlarini himoya qilish usullari, mexanizmlari va ularning rivojlanish tendensiyalari
- 87 **SAMANDAROVA FERUZA BAXROMJON QIZI**
Davlat xaridi shartnomalariga o‘zgartirish kiritishning o‘ziga xos jihatlari

---

12.00.05 – MEHNAT HUQUQI. IJTIMOY TA’MINOT HUQUQI

- 94 **ABDULLAYEVA DILFUZA SAIDAZIMOVNA**
Majburiy mehnatni taqiqlash: xalqaro standartlar va milliy qonunchilik

---

12.00.07 – SUD HOKIMIYATI. PROKUROR NAZORATI. HUQUQNI MUHOFAZA QILISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH. ADVOKATURA

- 101 **MUHAMMADJONOV ABRORJON AKMALJON O‘G‘LI**
Prokuratura organlari faoliyatiga raqamli texnologiyalarni tatbiq etish masalalari

---

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

- 109 **UTAYEV XUSNIDDIN XURRAMOVICH**
Raqamli muhitda firibgarlik jinoyatining jinoiy-huquqiy mohiyati va ijtimoiy xavfliligi
- 116 **JUMANIYOZOVA ZARNIGOR MAXAMMADI QIZI**
Migratsiya jarayonlari va odam savdosi o‘rtasidagi bog‘liqlik

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

125 **OMONOV ZAFARJON RAXMONALIYEVICH**

Tergov sudyasi: ishni sudga qadar yuritishda sud nazoratini takomillashtirish masalalari

136 **KURMICHKINA ALBINA RINAT QIZI**

O'zbekistonning 2026–2030-yillarga mo'ljallangan kiberxavfsizlik strategiyasi: yangi protsessual vositalar va huquqiy majburiyatlar

146 **SAIDOV BOBOQUL YORIQULOVICH**

Raqamli sohada sodir bo'layotgan o'g'rilik jinoyatlarini isbotlash, shaxsni identifikatsiya qilish va elektron dalillarni to'plashdagi muammolar

---

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

152 **ABDULLAYEVA SABOHAT ASATULLO QIZI**

Markazlashmagan kripto-birjalar (DEX) orqali pul yuvishga qarshi kurashish: xalqaro yondashuvlar va milliy huquqiy mexanizmlarni rivojlantirish

---

12.00.13 – INSON HUQUQLARI

158 **TANGIRQULOV MUZAFFAR DONIYOR O'G'LI**

Suvga bo'lgan huquq inson huquqlari tizimida: nazariy-huquqiy va amaliy tahlil

---

HUQUQNI SOHALARARO TADQIQ ETISH

165 **GULYAMOVA GULNORA YAKUBOVNA**

O'zbek huquqshunoslik terminologiyasida ko'pma'nolilik va qarama-qarshilik

170 **FATTAXOVA AMINA RUSTAMOVNA**

Huquqshunoslarni kasbiy tayyorlashda narrativ yondashuv: badiiy matn imkoniyatlari

178 **MATENOV RASHID BEKIMBETOVICH**

Huquq tilining rivojlanishi: tildagi tabiiy o'zgarishlarning qonunchilikka ta'siri

183 **ZIYAMUXAMEDOVA SHAHNOZA TOLKUNOVNA**

Abdulla Qahhorning "O'g'ri" hikoyasida huquqqa oid leksika bo'yicha mulohazalar hamda mo'jaz konkordans lug'at

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО. ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

11 **АЛИМОВ БОТУ БАБИРОВИЧ**

Конституционно-правовые основы взаимоотношений Президента и Правительства: зарубежный опыт и модель Узбекистана

19 **САИДАЗИМОВ ЮСУФ СОДИК УГЛИ, ЖАЛОЛОВА ДИЁРА ГАЙРАТ КИЗИ**

Анализ национального законодательства о порядке производства по административным жалобам в Республике Узбекистан

26 **НОРМУРАТОВ АКТАМ ТУЛАБОЙ УГЛИ, ЖУРАЕВА МУМТОЗМАХАЛБЕГИМ ЭЛМУРОДЖОН КИЗИ**

Действительность административных актов в Республике Узбекистан: анализ материально-правовых и процессуальных требований

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

32 **НАРЗИЕВ ОТАБЕК СЎДИЕВИЧ, МАМАТХАНОВ АСКАР МАХМУТОВИЧ**

Социальные инвестиции и облигации социального воздействия: правовые механизмы в Узбекистане

42 **ШАМШЕТОВ ШАРАФАТДИН САРСЕНОВИЧ**

Правовой статус микрофинансовых организаций как субъектов предпринимательской деятельности

52 **ДИЛБОБОВЕ НОЗИМБЕК ШАВКАТ УГЛИ**

Повышение роли местных инвесторов в национальной экономике: правовые инструменты и способы

59 **ХАЗРАТКУЛОВА СЕВИНЧБЕКА ШОДИЁР КИЗИ**

Обязательства FRAND в лицензировании SEP: глобальная судебная практика и правовой пробел Республики Узбекистан

66 **ТУРСУНОВ АБДУХАЛИЛ АБДУСАЛИМОВИЧ**

Правовое значение цифровой рекламы в процессе перехода экономики к технологической и инновационной модели роста

73 **УБАЙДУЛЛАЕВА ЗАРИФА МУХИДДИН КИЗИ**

Вопросы возврата товара продавцу в договорах электронной коммерции

80 **БОБОТУХТАЕВ СОХИБЖОН АБДУСАЛИМ УГЛИ**

Способы и механизмы защиты объектов промышленной собственности и тенденции их развития

87 **САМАНДАРОВА ФЕРУЗА БАХРОМЖОН КИЗИ**

Особенности внесения изменений в договоры государственных закупок

12.00.05 – ТРУДОВОЕ ПРАВО. ПРАВО СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ

94 **АБДУЛЛАЕВА ДИЛФУЗА САИДАЗИМОВНА**

Запрет принудительного труда: международные стандарты и национальное законодательство

12.00.07 – СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ. ПРОКУРОРСКИЙ НАДЗОР. ОРГАНИЗАЦИЯ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. АДВОКАТУРА

101 **МУХАММАДЖОНОВ АБРОРЖОН АКМАЛЖОН УГЛИ**

Вопросы внедрения цифровых технологий в деятельность органов прокуратуры

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

109 **УТАЕВ ХУСНИДДИН ХУРРАМОВИЧ**

Уголовно-правовая сущность и общественная опасность мошенничества в цифровой среде

116 **ЖУМАНИЕЗОВА ЗАРНИГОР МАХАММАДИ КИЗИ**

Взаимосвязь миграционных процессов и торговли людьми

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

125 **ОМОНОВ ЗАФАРЖОН РАХМОНАЛИЕВИЧ**

Следственный судья: вопросы совершенствования судебного контроля на досудебных стадиях уголовного процесса

136 **КУРМЫЧКИНА АЛЬБИНА РИНАТ КИЗИ**

Стратегия кибербезопасности Узбекистана на 2026–2030 годы: новые процессуальные инструменты и правовые обязательства

146 **САИДОВ БОБОКУЛ ЁРИКУЛОВИЧ**

Проблемы доказывания преступлений кражи, совершаемых в цифровой сфере, идентификации личности и сбора электронных доказательств

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

152 **АБДУЛЛАЕВА САБОХАТ АСАТУЛЛО КИЗИ**

Противодействие отмыванию денежных средств через децентрализованные криптобиржи (DEX): международные подходы и развитие национальных правовых механизмов

12.00.13 – ПРАВА ЧЕЛОВЕКА

158 **ТАНГИРКУЛОВ МУЗАФФАР ДОНИЁР УГЛИ**

Право на воду в системе прав человека: теоретико-правовой и практический анализ

МЕЖОТРАСЛЕВОЕ ИЗУЧЕНИЕ ПРАВА

165 **ГУЛЯМОВА ГУЛНОРА ЯКУБОВНА**

Полисемия и антонимия в узбекской юридической терминологии

170 **ФАТТАХОВА АМИНА РУСТАМОВНА**

Нарративный подход в профессиональной подготовке юристов: потенциал художественного текста

178 **МАТЕНОВ РАШИД БЕКИМБЕТОВИЧ**

Развитие правового языка: влияние естественных языковых изменений на законодательство

183 **ЗИЯМУХАМЕДОВА ШАХНОЗА ТОЛКУНОВНА**

Размышления о правовой лексике в рассказе Абдуллы Каххора «Вор» и краткий конкордансный словарь

CONTENTS

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

- 11 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**
Constitutional and legal foundations of the relationship between the President and the Government: experience of foreign countries and the Uzbek model
- 19 **SAIDAZIMOV YUSUF SODIQ UGLI, JALOLOVA DIYORA GAYRAT KIZI**
Analysis of national legislation on the procedure for administrative appeals in the Republic of Uzbekistan
- 26 **NORMURATOV AKTAM TULABOY UGLI, JURAEVA MUMTOZMAHALBEGIM ELMURODJON KIZI**
Authenticity of administrative documents in the Republic of Uzbekistan: analysis of material-legal and procedural requirements

---

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

- 32 **NARZIEV OTABEK SADIYEVICH, MAMATKHANOV ASKAR MAKHMUTOVICH**
Social investment and social impact obligations: legal mechanisms in Uzbekistan
- 42 **SHAMSHETOV SHARAFATDIN SARSENOVICH**
The legal status of microfinance organizations as subjects of entrepreneurial activity
- 52 **DILBOBOEV NOZIMBEK SHAVKAT UGLI**
Increasing the role of local investors in the national economy: legal instruments and methods
- 59 **HAZRATQULOVA SEVINCHBEKA SHODIYOR KIZI**
Franchise obligations in SEP licensing: global judicial practice and the legal gap in the Republic of Uzbekistan
- 66 **TURSUNOV ABDUKHALIL ABDUSALIMOVICH**
The legal importance of digital advertising in the transition of the economy to a technological and innovative growth model
- 72 **UBAYDULLAEVA ZARIFA MUKHIDDIN KIZI**
Issues of return of goods to the seller in electronic commerce contracts
- 80 **BOBOTUKHTAEV SOHIBJON ABDUSALIM UGLI**
Methods and mechanisms for the protection of industrial property objects and their development trends
- 87 **SAMANDAROVA FERUZA BAKHROMJON KIZI**
Specific features of amending public procurement contracts

12.00.05 – LABOR LAW. SOCIAL SECURITY LAW

- 94 **ABDULLAEVA DILFUZA SAIDAZIMOVNA**
Prohibition of forced labour: international standards and national legislation

---

12.00.07 – JUDICIAL BRANCH. PROSECUTOR'S CONTROL. ORGANIZATION OF LAW ENFORCEMENT. ADVOCACY

- 101 **MUHAMMADJONOV ABRORJON AKMALJON UGLI**
Issues of implementing digital technologies in the activities of prosecutorial offices

---

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

- 109 **UTAEV KHUSNIDDIN KHURRAMOVICH**
Criminal-legal nature and social danger of fraud in the digital environment
- 116 **JUMANIYOZOVA ZARNIGOR MAKHAMMADI KIZI**
The relationship between migration and human trafficking

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND
FORENSIC EXPERTISE

- 125 **OMONOV ZAFARJON RAKHMONALIEVICH**
Investigative judge: issues of improving judicial oversight in pre-trial proceedings
- 136 **KURMICHKINA ALBINA RINAT KIZI**
Uzbekistan cybersecurity strategy for 2026–2030: new procedural instruments and legal obligations
- 146 **SAIDOV BOBOQUL YORIQULOVICH**
Problems in proving the furt criminals in the digital sector, individual identification, and collection of electronic evidences

---

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

- 152 **ABDULLAeva SABOKHAT ASATULLO KIZI**
Combating money laundering through decentralized cryptocurrency exchanges (DEX): international approaches and development of national legal mechanisms

---

12.00.13 – HUMAN RIGHTS

- 158 **TANGIRQULOV MUZAFFAR DONIYOR UGLI**
The right to water in the human rights system: theoretical-legal and practical analysis

---

INTERDISCIPLINARY STUDY OF LAW

- 165 **GULYAMOVA GULNORA YAKUBOVNA**
Polysemy and antonymy in Uzbek legal terminology
- 170 **FATTAKHOVA AMINA RUSTAMOVNA**
Narrative approach in the professional training of lawyers: the potential of literary text
- 178 **MATENOV RASHID BEKIMBETOVICH**
Development of the language of law: the influence of natural language changes on legislation
- 183 **ZIAMUKHAMEDOVA SHAHNOZA TOLKUNOVNA**
Reflections on legal vocabulary in Abdulla Qahhor’s short story “The Thief” and a brief concordance dictionary

Kelib tushgan / Получено / Received: 16.04.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 03.06.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 29.06.2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.uzlawrev.3.2./TRMZ6068>

UDC: 347.4(045)(575.1)

DAVLAT XARIDI SHARTNOMALARIGA O'ZGARTIRISH KIRITISHNING O'ZIGA XOS JIHALARI

Samandarova Feruza Baxromjon qizi,

Toshkent davlat yuridik universiteti

tayanch doktoranti

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-6404-4893>

e-mail: feruuzzakh99@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada davlat xaridi shartnomalariga o'zgartirish kiritish amaldagi qonun hujjatlari asosida tahlil qilinadi. Garchi fuqarolik huquqida taraflar ixtiyoriga ko'ra shartnomaga cheklovsiz o'zgartirishlar kiritish imkoni bo'lsa-da, davlat xaridi shartnomasining o'ziga xos huquqiy tabiati faqat muayyan o'zgarishlarga ruxsat beradi. Ilmiy ishda qonunchilikda davlat xaridi shartnomasiga o'zgartirish kiritish institutining yetarli darajada tartibga solinmaganligi, qo'shimcha kelishuv tuzishdagi cheklovlar, huquqni qo'llash bilan bog'liq muammolar yoritiladi. Jumladan, bajarilgan qo'shimcha ishlar uchun haq to'lashdagi to'siqlar tahlil qilinadi. Shuningdek, Germaniya, Avstriya va Qozog'iston tajribasi asosida qiyosiy tahlil o'tkazilib, "muhim o'zgartirish" va o'zgartirishlarning aniq ro'yxati afzalliklari ochib beriladi. Tadqiqot so'ngida shartnomaviy munosabatlarni takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: davlat xaridlari, shartnoma, shartnoma tuzish erkinligi, o'zgartirish, qo'shimcha kelishuv, muhim shartlar, shartnoma bahosi

ОСОБЕННОСТИ ВНЕСЕНИЯ ИЗМЕНЕНИЙ В ДОГОВОРЫ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ЗАКУПОК

Самандарова Феруза Бахромжон кизи,

базовый докторант

Ташкентского государственного юридического университета

Аннотация. В данной статье на основе действующего законодательства анализируются вопросы внесения изменений в договоры государственных закупок. Несмотря на то что в гражданском праве стороны вправе по своему усмотрению вносить изменения в договор без существенных ограничений, особая правовая природа договора государственной закупки допускает внесение лишь определённых изменений. В работе освещаются проблемы недостаточной регламентации института внесения изменений в договоры государственных закупок в законодательстве, ограничения, связанные с заключением дополнительных соглашений, а также вопросы правоприменительной практики. В частности, анализируются препятствия, возникающие при оплате дополнительно выполненных работ. Кроме того, на основе опыта Германии, Австрии и Казахстана проведён сравнительно-правовой анализ, раскрывающий преимущества использования категории «существенное изменение» и закрепления исчерпывающего перечня допустимых изменений договора. По итогам исследования разработаны предложения, направленные на совершенствование договорных отношений в сфере государственных закупок.

Ключевые слова: государственные закупки, договор, свобода договора, изменение договора, дополнительное соглашение, существенные условия, цена договора

SPECIFIC FEATURES OF AMENDING PUBLIC PROCUREMENT CONTRACTS

Samandarova Feruza Bakhromjon kizi,
Basic Doctoral Student of Tashkent State University of Law

Abstract. *This article analyzes the introduction of amendments to public procurement contracts based on current legislation. Although civil law allows for unlimited changes to the contract at the discretion of the parties, the specific legal nature of the public procurement contract permits only certain modifications. The scientific work highlights the insufficient regulation of the institution of amending a public procurement contract in legislation, restrictions on concluding an additional agreement, and problems related to the application of the law. In particular, barriers to payment for additional work performed will be analyzed. A comparative analysis is also conducted based on the experience of Germany, Austria, and Kazakhstan, revealing the advantages of a “significant change” and a clear list of changes. At the end of the study, proposals were developed to improve contractual relations.*

Keywords: *public procurement, contract, freedom of contract, modification, additional agreement, essential terms, contract price*

Kirish

Bugungi kunda davlat xaridi tizimi byudjet mablag'laridan samarali va oqilona foydalanishni ta'minlovchi muhim huquqiy institutlardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Davlat xaridlari markaziy axborot portalida e'lon qilingan ma'lumotlarga ko'ra, joriy yilning yanvar-aprel oylari davomida mamlakatimizda umumiy qiymati 50,07 trln so'mlik davlat xaridlari amalga oshirilgan. Shundan 501 700 ta 43,25 trln so'mlik shartnomalar imzolangan (DXMAP, n.d). Ushbu sohada shartnomaviy munosabatlarni yanada takomillashtirish, xususan, davlat buyurtmachilari va xo'jalik yurituvchi subyektlar o'rtasidagi huquqiy aloqalarni rivojlantirish har qachongidan muhim ahamiyat kasb etmoqda. Davlat xaridi shartnomasi fuqarolik-huquqiy shartnomalardan farqli ravishda ma'muriy-huquqiy elementlarni ham mujassamlashtirganligi huquqiy tartibga solishda alohida yondashuvni talab qiladi.

Davlat xaridi shartnomalariga o'zgartirish kiritish masalasi mazkur munosabatlarning eng murakkab va bahsli jihatlaridan biri hisoblanadi. Bir tomondan, shartnoma shartlarining barqarorligi va xarid natijalarining o'zgarishsizligini ta'minlash zarur bo'lsa; ikkinchi tomondan, xo'jalik faoliyati jarayonida yuzaga keladigan iqtisodiy, texnik va tashkiliy omillar shartnomani ma'lum darajada moslashtirishni talab etadi. Aynan shu qaramaqarshilik davlat xaridlari shartnomalariga o'zgartirish kiritish institutining o'ziga xos huquqiy tabiatini belgilaydi.

Amaldagi qonunchilikni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, davlat xaridlari sohasida shartnomaga o'zgartirish kiritish masalasi yetarli darajada tizimli tartibga solinmagan bo'lib, bu amaliyotda turli muammolarni keltirib chiqarmoqda. Xususan, qo'shimcha ishlar hajmining oshishi, shartnoma muddatlarini o'zgartirishdagi cheklovlar shartnomaviy munosabatlarning samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Xorijiy tajriba, xususan, Germaniya, Avstriya va Qozog'iston davlatlari amaliyoti shuni ko'rsatadiki, davlat xaridlari shartnomalariga o'zgartirish kiritish masalasi “muhim o'zgarish” konsepsiyasi hamda aniq belgilangan asoslar tizimi orqali tartibga solinadi.

Mazkur maqolaning maqsadi empirik, normativ-huquqiy tahlil, qiyosiy-huquqiy, tizimli tahlil hamda analiz-sintez metodlarini qo'llagan holda, davlat xaridi shartnomalariga o'zgartirish kiritishning huquqiy tabiatini tahlil qilish, amaldagi qonunchilik va amaliyotdagi muammolarni aniqlash hamda xorijiy tajriba asosida ularni takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat.

Asosiy qism

Davlat xaridi – bu davlat ehtiyoji uchun tovarlar va xizmatlarni qisman yoki to'liq davlat mablag'lari evaziga sotib olish bo'lib, davlat infratuzilmasini moddiy-ma'naviy ta'minlash uchun amalga oshiriladi (Okyulov et al., 2021) Shartnoma – mohiyatiga ko'ra tomonlarning xohishlarini o'zida ifoda etgan hujjat. Umumiy qoidaga ko'ra, shartnoma taraflarning xohishiga asosan

o'zgartirilishi mumkin. Taraflardan birining talabi bilan, faqat ikkinchi taraf shartnomani jiddiy buzsa yoki qonunda belgilangan hollardagina sud tomonidan o'zgartirishga yo'l qo'yiladi (Zokirov, 2006).

Shartnoma tuzish erkinligi prinsipi uning taraflariga o'zaro kelishib shartnomani o'zgartirish imkonini beradi. Bu esa jadal rivojlanib boradigan sharoitlarda tadbirkorlarga shartnomaviy majburiyatlarga aniqliklar, qo'shimchalar kiritishga imkon beradi (Rahmonkulov, 2009). Shartnoma erkinligining bir jihati tomonlarning fuqarolik shartnomasining mazmunini yoxud muhim shartlarini mustaqil ravishda belgilash qobiliyatidir (Podshilova et al., 2018). Ammo davlat xaridlari shartnomalariga o'zgartirish kiritish odatdagi fuqarolik shartnomalaridan farqli ravishda, jiddiy cheklovlar bilan chegaralangan (Samandarova, 2025). Shu jihatdan davlat xaridi shartnomasiga kiritiladigan har qanday o'zgartirish aslida faqat ikki tomonning irodasi mahsuli emas, balki xarid qilish tartib-taomili natijasida shakllangan huquqiy rejimga ta'sir qiluvchi omil sifatida baholanadi.

Tadqiqotchi olim Gurevaning fikricha, shartnoma tuzilayotgan paytda muhim deb belgilangan shartlarni, garchi bu jamoat manfaatlariga ziyon yetkazmasa-da, o'zgartirish mumkin emas. Shu sababli muhim shartlar tushunchasining aniq chegarasini belgilab olish zarur (Gureva, 2025, p. 82). Rus olimi Shmelova esa davlat xaridi shartnomalarini bir tomonlama yoki o'zaro kelishuvga asosan o'zgartirishda cheklovlar mavjudligiga sabab qilib, davlat buyurtmasi asosida tuzilishini ko'rsatadi (Shmeleva, 2013, p. 129).

O'zbekiston Respublikasining "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonuni 34-moddasi 10-bandiga muvofiq, xarid qilish tartib-taomili natijalari bo'yicha tuzilgan shartnomaga qo'shimcha kelishuv kiritish imkoniyati qat'iy cheklangan bo'lib, bunday o'zgartirishlar shartnomaning muhim shartlariga ta'sir ko'rsatmasligi sharti bilan yo'l qo'yiladi. Xususan, mazkur normada tovar (ish, xizmat) ning turi, sifati va assortimenti, miqdori hamda bahosi, shuningdek, yetkazib berish muddatini uzaytirish kabi muhim shartlarni o'zgartirishga yo'l qo'yilmasligi belgilangan. Ushbu yondashuv davlat xaridlari sohasida shartnoma erkinligi prinsipining sezilarli darajada cheklanganligini ko'rsatadi.

Mazkur cheklovlarning huquqiy mohiyati shundan iboratki, davlat xaridi shartnomasi oddiy fuqarolik-huquqiy bitimdan farqli ravishda maxsus taomillar natijasi asosida shakllanadi va uning shartlari bozor raqobati muhitida aniqlanadi. Shu sababli shartnoma tuzilgandan keyin uning muhim shartlarini o'zgartirish aslida tanlov natijalarini buzish va boshqa potensial ishtirokchilarning huquqlariga putur yetkazish sifatida baholanadi. Bu jihat xalqaro yondashuvlarda ham o'z aksini topgan bo'lib, xususan, Yevropa Ittifoqi huquqida *substantial modification* (muhim o'zgartirish) tushunchasi orqali shartnomaga kiritilgan o'zgartirishlar xarid natijalariga ta'sir etishi mumkin bo'lgan hollarda yangi xarid tartibini o'tkazish zarurati asoslab beriladi. Davlat xaridi shartnomasiga qo'shimcha kelishuv kiritish instituti o'z mohiyatiga ko'ra dispozitiv emas, balki imperativ xarakterga ega bo'lib, unda taraflarning irodasidan ko'ra ommaviy manfaat ustuvor ahamiyat kasb etadi.

Yuqoridagi norma 2024-yil 27-noyabrdagi O'RQ-1005-sonli Qonun bilan sezilarli darajada takomillashtirilgan. Qonunning avvalgi tahririga ko'ra, xarid qilish tartib-taomili natijasida tuzilgan shartnomaga qo'shimcha kelishuv faqat uning muhim shartlarini o'zgartirmagan taqdirda tuzilishi mumkin bo'lgan, biroq ayrim istisno tariqasida shartnoma umumiy qiymatining 10 foizidan oshmaydigan miqdorda qo'shimcha ishlar va xizmatlarni bajarishga ruxsat berilgan. Mazkur qoida amaliyotda shartnomani qisman moslashtirish imkonini beruvchi muayyan moslashuv mexanizmi sifatida xizmat qilgan. Biroq yangi tahrirda ushbu 10 foizlik limitning chiqarib tashlanishi davlat xaridlari sohasida shartnoma shartlarini o'zgartirishga nisbatan yanada qat'iy yondashuv joriy etilganligini ko'rsatadi. Endilikda qonunchilik shartnomaning muhim shartlarini o'zgartirishga deyarli mutlaq taqiq o'rnatib, faqat qonunda bevosita nazarda tutilgan holatlarga istisno sifatida e'tirof etilishini belgilaydi. Bu esa davlat xaridlari tizimida raqobat tamoyillarini mustahkamlash, xarid natijalarining barqarorligini ta'minlash hamda shartnoma ijrosi bosqichida korrupsion xavflarni kamaytirishga qaratilgan huquqiy siyosatning kuchayganidan dalolat beradi.

Davlat xaridi shartnomalarini o'zgartirish masalasi xalqaro va milliy huquq tizimlarida turlicha tartibga solinadi. Xususan, Yevropa Ittifoqining Davlat xaridlari to'g'risidagi 2014/24/EU direktivasining 72-moddasi shartnomaga o'zgartirish kiritishni aniq mezonlar asosida ruxsat etadi va

bu jarayonni *substantial modification* konsepsiyasi orqali cheklaydi (European Parliament and Council of the European Union, 2014). Mazkur norma mohiyatiga ko'ra, shartnomaga kiritilgan har qanday o'zgartirish, agar u xarid natijalariga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lsa, yangi xarid tartibini o'tkazishni talab qiladi. Shu orqali Yevropa Ittifoqi huquqi shartnomani emas, balki aynan tanlov natijasini huquqiy himoya obyektida belgilaydi. 72-modda tizimli jihatdan ikki asosiy yondashuvni birlashtiradi: bir tomondan, u o'zgartirishlarni qat'iy cheklaydi; ikkinchi tomondan esa muayyan hollarda (oldindan nazarda tutilgan holatlar, qo'shimcha ishlar, oldindan ko'rib bo'lmaydigan holatlar, kichik miqdordagi o'zgarishlar) ruxsat etadi. Agar o'zgartirish boshqa ishtirokchilarni jalb qilishi mumkin bo'lsa, shartnoma bahosini o'zgartirsa yoki uning hajmini kengaytirsa, u muhim o'zgartirish deb topiladi va noqonuniy hisoblanadi.

Davlat xaridlari to'g'risidagi UNCITRAL Model qonuni 63-moddasi davlat xaridi shartnomalarini o'zgartirish masalasida qat'iy yondashuvni belgilaydi. Mazkur normaga ko'ra, hadli bitim amal qilish davrida xarid predmetini o'zgartirishga mutlaq yo'l qo'yilmaydi, boshqa shartlar esa faqat oldindan mazkur kelishuvda nazarda tutilgan doirada o'zgartirilishi mumkin (United Nations Commission on International Trade Law, 2011). Ushbu qoida davlat xaridlarida shartnoma tuzilgandan keyin uning mazmunini o'zgartirish orqali xarid natijalarini buzishning oldini olishga qaratilgan. Shu jihatdan, 63-modda davlat xaridlarida shartnoma erkinligini cheklab, o'zgartirishlarni faqat oldindan belgilangan mexanizmlar orqali amalga oshirishni talab etadi. Mazkur yondashuv amaliyotda yuzaga keladigan qo'shimcha ishlar va shartnoma ijrosi bilan bog'liq muammolarni kamaytirishga xizmat qilishi mumkin, chunki u o'zgartirish ehtimolini shartnoma tuzilish bosqichidayoq huquqiy jihatdan tartibga solishni nazarda tutadi.

O'zbekiston Respublikasining "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonuni 34-moddasi 10-qismida esa shartnomaga qo'shimcha kelishuv kiritish masalasi soddaroq, biroq qat'iyroq shaklda ifodalangan. Mazkur normaga ko'ra, shartnomani o'zgartirishga faqat uning muhim shartlari – tovar (ish, xizmat) ning turi, sifati va assortimenti, miqdori, bahosi hamda yetkazib berish muddati o'zgarmagan taqdirda yo'l qo'yiladi. Bu yondashuvda Yevropa Ittifoqi huquqidagi kabi murakkab mezonlar mavjud emas, balki muhim shartlarni o'zgartirmaslik orqali to'g'ridan to'g'ri taqiq qo'llaniladi.

Biroq solishtirma tahlil shuni ko'rsatadiki, Yevropa Ittifoqi modeli qat'iy cheklovlar bilan bir qatorda muayyan darajada moslashuvchanlikni ham ta'minlaydi. Ya'ni u o'zgartirishlarni faqat taqiqlabgina qolmay, balki ularni aniq chegaralar asosida ruxsat etadi. O'zbekiston qonunchiligida esa aksincha, qat'iy imperativ yondashuv ustuvor bo'lib, bu amaliyotda shartnoma ijrosining moslashuvchanligini cheklashi mumkin. Shu nuqtayi nazardan, davlat xaridi shartnomalarini o'zgartirish institutini takomillashtirishda Yevropa tajribasidan foydalanish, xususan, "muhim o'zgartirish" mezonlarini normativ-huquqiy hujjatlarda joriy etish va muayyan o'zgartirishlarga ruxsat berish maqsadga muvofiqdir.

Amaliyotda shartnoma doirasida qo'shimcha tovar (xizmat, ish) obyektiv zarurat sifatida bajarilsa-da, ularning moliyalashtirilishi bilan bog'liq jiddiy muammolar yuzaga keladi. Xususan, davlat xaridlari to'g'risidagi qonunchilikda shartnomaning muhim shartlarini o'zgartirishga qo'yilgan qat'iy cheklovlar sababli qo'shimcha kelishuv tuzish imkoniyati cheklanadi, natijada amalda bajarilgan qo'shimcha ishlar uchun to'lovni rasmiylashtirish qiyinlashadi. Bunday vaziyatda buyurtmachi tomonidan to'lovni rad etish yoki cho'zish holatlari kuzatiladi, ijrochi esa iqtisodiy zarar ko'rgan holda qoladi. Mazkur holat davlat xaridlari tizimida shartnoma barqarorligi prinsipi bilan xo'jalik faoliyatining real ehtiyojlari o'rtasida nomutanosiblik mavjudligini ko'rsatadi hamda qo'shimcha ishlarni huquqiy jihatdan rasmiylashtirish va moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish zaruratini yuzaga keltiradi.

Davlat xaridlari sohasidagi amaldagi qonunchilikda shartnomani o'zgartirish va qo'shimcha ishlarni moliyalashtirish masalasida muayyan qarama-qarshiliklar mavjud. Xususan, "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonun shartnomaning muhim shartlarini o'zgartirishni qat'iy cheklasa, Oliy xo'jalik sudi plenumining "Iqtisodiy sudlar tomonidan qurilish pudrati shartnomasidan kelib chiqadigan nizolarni hal etishda qonun hujjatlarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarorida

10 foizgacha bo'lgan miqdorda ortiqcha ishlar bajarilganda shartnoma bahosini qayta ko'rib chiqish imkoniyatini nazarda tutadi. Ushbu normativ nomuvofiqlik amaliyotda sudlar va taraflar uchun huquqni qo'llashda noaniqliklarni keltirib chiqarib, qo'shimcha ishlar uchun to'lovni undirish hamda shartnoma shartlarini qayta ko'rib chiqish masalalarida turlicha yondashuvlarning shakllanishiga sabab bo'lmoqda.

Shuningdek, "Davlat xaridlari to'g'risida"gi Qonunning 71-moddasi 14-bandi agar qo'shimcha ishlar bajarilgan bo'lsa, qo'shimcha kelishuv emas, yangidan to'g'ridan to'g'ri shartnoma tuzish imkonini beradi. Biroq shartnoma umumiy boshlang'ich summasining 10 foizidan oshmaydigan miqdorda bo'lishi lozim. Bu esa avvalgi tahrirdagi 10 foizlik cheklov to'g'ridan to'g'ri shartnoma shaklida qonunchilikda saqlanib qolganidan dalolat beradi.

Qozog'iston Respublikasining "Davlat xaridlari to'g'risida"gi qonuni 18-moddasi davlat xaridi shartnomalarini o'zgartirish masalasini bosqichlarga ajratilgan holda tartibga solib, ushbu institutni ikki alohida huquqiy rejim doirasida ko'rib chiqadi: birinchisi – tuzilmagan shartnomaga o'zgartirish kiritish; ikkinchisi esa – allaqachon tuzilgan shartnomani o'zgartirish. Mazkur yondashuv davlat xaridlari jarayonida shartnomaviy munosabatlarning turli bosqichlarida turlicha huquqiy vositalardan foydalanish zaruratini inobatga olgan holda ishlab chiqilgan.

Birinchi kategoriya – tuzilmagan shartnomaga o'zgartirish kiritish qat'iy protsessual va mazmuniy cheklovlar bilan tavsiflanadi. Qonunchilikka ko'ra, shartnoma loyihasiga o'zgartirish faqat muhim shartlar o'zgarish bilan va qisqa muddat ichida (belgilangan vaqt oralig'ida) amalga oshirilishi mumkin. Bunda o'zgartirish asosan shartnoma summasini kamaytirish bilan cheklanadi va faqat tomonlarning o'zaro roziligi asosida yo'l qo'yiladi. Mazkur bosqichdagi o'ziga xos jihat shundaki, qonun o'zgartirish imkoniyatini minimal darajada saqlab qolgan bo'lib, xarid natijalarining barqarorligini ta'minlash ustuvor vazifa sifatida qaraladi. Shu bilan birga, g'olib shartnoma tuzishdan bosh tortgan hollarda muddatni uzaytirish imkoniyatining mavjudligi jarayonning uzluksizligini ta'minlashga xizmat qiladi. Ikkinchi kategoriya – tuzilgan shartnomani o'zgartirish yanada murakkab va tizimli tartibga solingan bo'lib, qonunda bunday o'zgartirishlar uchun aniq va yopiq asoslar ro'yxati belgilangan. Mazkur ro'yxatga, jumladan, narxni kamaytirish, loyiha-smeta hujjatlariga o'zgartirishlar kiritilishi va qo'shimcha moliyalashtirish ajratilishi asosida shartnoma summasini oshirish, xarid hajmining o'zgarishi, sifat ko'rsatkichlarining yaxshilanishi, shuningdek, soliq, bojxona yoki boshqa normativ o'zgarishlar bilan bog'liq holatlar kiradi. Bundan tashqari, qonunchilik shartnoma ijrosi jarayonida yuzaga keladigan obyektiv holatlar moliyalashtirish jadvalining o'zgarishi, fors-major vaziyatlar, favqulodda holatlar yoki boshqa tashqi omillar sababli shartnoma muddatlarini o'zgartirish imkoniyatini ham nazarda tutadi.

Mazkur ikki bosqichli tartibga solish modeli davlat xaridlarida shartnomani o'zgartirish institutining muvozanatli tabiatini aks ettiradi. Bir tomondan, qonun xarid natijalarining o'zgarishini ta'minlash maqsadida o'zboshimchalik bilan o'zgartirish kiritishni qat'iy cheklaydi; ikkinchi tomondan esa real xo'jalik faoliyati ehtiyojlaridan kelib chiqib, aniq belgilangan holatlarda shartnomani moslashtirish imkonini beradi. Shu jihatdan, Qozog'iston qonunchiligi davlat xaridlarida shartnomani o'zgartirishga ruxsat beradi, biroq faqat qonunchilikda oldindan aniq belgilangan doira va shartlar asosida. Umuman olganda, 18-moddaning mazkur yondashuvi davlat xaridlari tizimida shartnoma barqarorligi va iqtisodiy moslashuvchanlik o'rtasida muvozanatni ta'minlashga qaratilgan bo'lib, u amaliyotda yuzaga keladigan qo'shimcha ishlar, narx o'zgarishi va ijro muddati bilan bog'liq muammolarni huquqiy jihatdan tartibga solish uchun samarali mexanizm sifatida namoyon bo'ladi.

Davlat xaridlari sohasida shartnomalarni o'zgartirish masalasi Germaniya va Avstriya huquqida, avvalo, Yevropa Ittifoqi direktivasidagi *substantial modification* (jiddiy o'zgartirish) konsepsiyasi orqali tartibga solinadi. Ushbu yondashuvga ko'ra, shartnomaga kiritilgan har qanday o'zgarish uning iqtisodiy muvozanatini, mazmunini yoki xarid natijasini sezilarli darajada o'zgartirsa, bunday o'zgarish yangi xarid tartibini talab etuvchi noqonuniy o'zgartirish sifatida baholanadi. Mazkur mezon yuqorida aytganimizdek, Yevropa Ittifoqi direktivalari, xususan 2014/24/EU direktivasining

72-moddasida mustahkamlangan bo'lib, u Germaniya va Avstriya qonunchiligiga deyarli o'zgartirishsiz implementatsiya qilingan.

Alohida e'tibor shartnoma tomonining o'zgarishi masalasiga qaratiladi. Germaniya va Avstriya huquqida, odatda, pudratchining o'zgarishi shartnomaning muhim o'zgarishi sifatida baholanadi. Biroq ayrim istisnolar mavjud bo'lib, ular, jumladan, universal huquqiy vorislik, qayta tashkil etish yoki ichki o'zgarishlar bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Bunda yangi subyekt dastlabki xarid talablariga javob berishi va buyurtmachi tomonidan sun'iy ravishda tanlab olinmagan bo'lishi shart. Aks holda, bunday o'zgarishlar davlat xaridlari prinsiplari, xususan raqobat va shaffoflik talablarini buzadi (Dragoş et al., 2023).

Shartnoma bajarilishi jarayonida yuzaga keladigan shartlarga rioya qilinmaslik holatlari esa Germaniya va Avstriya davlat xaridlari qonunchiligida maxsus tartibga solinmagan bo'lib, ular umumiy fuqarolik huquqi normalari orqali hal etiladi. Xususan, Avstriya Fuqarolik kodeksiga (ABGB) muvofiq, kreditor majburiyat buzilgan taqdirda shartnomani davom ettirish va zarar undirish, shartnomadan voz kechish, narxni kamaytirish yoki bajarishni talab qilish huquqiga ega. Germaniya huquqida ham shunga o'xshash mexanizmlar mavjud bo'lib, ular majburiyatni bajarishning imkonsizligi, shartnomadan chiqish va zarar undirish institutlari orqali amalga oshiriladi. Bu esa shuni anglatadiki, har qanday o'zgarish avtomatik tarzda shartnoma o'zgarishi sifatida baholanmaydi, balki uning huquqiy tabiati alohida aniqlanishi lozim. Oldindan ko'rib bo'lmaydigan holatlar davlat xaridlari shartnomalarini o'zgartirishning muhim asoslaridan biri hisoblanadi. Ushbu institut ehtiyotkor buyurtmachi tomonidan ham oldindan aniqlanishi mumkin bo'lmagan holatlar mavjud bo'lganda qo'llaniladi. Bunga, masalan, COVID-19 pandemiyasi yoki texnik jihatdan kutilmagan holatlar kiradi. Bunday o'zgarishlar faqatgina shartnomaning umumiy xarakterini o'zgartirishligi va ularning qiymati ma'lum chegaradan (odatda 50 foizdan) oshmasligi sharti bilan ruxsat etiladi.

Noqonuniy shartnoma o'zgartirishlarining huquqiy oqibatlari masalasida Germaniya va Avstriya huquqi qat'iy yondashuvni qo'llaydi. Xususan, agar shartnoma o'zgartirilishi yangi tanlov o'tkazilmasdan amalga oshirilgan bo'lsa, bunday shartnoma, odatda, haqiqiy emas deb topiladi. Avstriya huquqida esa sud shartnomani to'liq yoki qisman bekor qilishi mumkin. Agar xizmatlar allaqachon bajarilgan bo'lsa, bekor qilish qisman qo'llanilib, restitutsiya yoki qiymatni qayta hisoblash mexanizmlari ishga tushiriladi. Shaffoflik prinsipi davlat xaridlari shartnomalarini o'zgartirishda alohida ahamiyat kasb etadi. Avstriya huquqiga ko'ra, shartnoma o'zgartirilganligi to'g'risida e'lon berilmagan taqdirda ma'muriy javobgarlik chorasi qo'llaniladi.

Xulosa

Mazkur tadqiqot natijasida davlat xaridi shartnomalariga o'zgartirish kiritish instituti fuqarolik-huquqiy va ommaviy-huquqiy elementlar uyg'unlashgan murakkab huquqiy mexanizm ekanligi aniqlandi. Ushbu institutning asosiy mohiyati shartnoma barqarorligini ta'minlash bilan birga, real iqtisodiy va tashkiliy ehtiyojlardan kelib chiqib shartnomaviy munosabatlarni moslashtirish imkoniyatini yaratishdan iborat. Yuqoridagilardan ko'rinib turibdiki, buyurtmachi tomonidan ishlab chiqilgan davlat xaridi shartnomasining qoidalari har doim ham davlat xaridlari ishtirokchilarini qoniqtirmaydi, bu nafaqat noqonuniy yoki amalga oshirib bo'lmaydigan shartnoma shartlarini belgilashga ta'sir qiladi, balki raqobatbardosh xaridlarda ishtirok etish uchun cheklovlar ham yaratadi (Burakova, 2023).

Tahlil shuni ko'rsatdiki, O'zbekiston Respublikasida davlat xaridlari shartnomalariga o'zgartirish kiritish masalasi yetarli darajada tizimli tartibga solinmagan bo'lib, amaldagi qonunchilikda ushbu institutning aniq chegaralari va mezonlari to'liq belgilab berilmagan. Natijada amaliyotda qo'shimcha ishlar, shartnoma muddatlarini o'zgartirish hamda narx va hajm bilan bog'liq masalalarda turlicha yondashuvlar shakllanmoqda.

Qiyosiy-huquqiy tahlil Germaniya va Avstriya tajribasida "muhim o'zgarish" konsepsiyasiga asoslangan yondashuv, Qozog'iston qonunchiligida esa o'zgartirishning aniq va yopiq asoslari tizimi mavjudligini ko'rsatdi. Ushbu yondashuvlar shartnomani o'zgartirishda huquqiy aniqlik, shaffoflik va prognoz qilinadiganlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Shu munosabat bilan, milliy qonunchilikda davlat xaridlari shartnomalariga o'zgartirish kiritishning asoslari, chegaralari va tartibini aniq belgilash, shuningdek, o'zgartirishlarni baholashda "muhim o'zgarish" mezonini joriy etish maqsadga muvofiqdir. Bu esa davlat xaridlari tizimida shartnomaviy munosabatlarning barqarorligi va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

REFERENCES

- Burakova, I. K. (2023). Implementation of the principle of freedom of contract in public and municipal procurement. *Saratov Herald Articles Love Academy*, 1(150), 162–166. <https://doi.org/10.24412/2227-7315-2023-1-162-166>
- Dragoş, D., Halonen, K., Neamţu, B., & Treumer, S. (Eds.). (2023). *Contract changes*. Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781800375598>
- DXMAP. (n.d.). Xarid jarayonlari bo'yicha umumiy ma'lumotlar [General information on procurement processes]. <https://xarid.imv.uz/>
- European Parliament and Council of the European Union. (2014). *Directive 2014/24/EU on public procurement and repealing Directive 2004/18/EC*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014L0024>
- Gureva, S. R. (2025). *Legal regulation of the conclusion of state (municipal) contracts* (Doctoral dissertation). Russian State University of Justice.
- Okyulov, O., Imomov, N., & Mehmonov, Q. (2021). *Drafting contracts*. TSUL Publ.
- Plenum of the Supreme Economic Court of the Republic of Uzbekistan. (2016). *Resolution "On certain issues of application of legislation by economic courts in resolving disputes arising from construction contracts"*. (No. 306) <https://lex.uz/uz/docs/-3106543>
- Podshilova, T., Kavninoy, V., & Sagandikova, M. (2018). *Principles of private law*. Prospect.
- Rahmonkulov, H. (2009). *Law of obligations*. TSIL Publ.
- Republic of Kazakhstan. (2024). *Law "On Public Procurement"*. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z2400000106>
- Republic of Uzbekistan. (1996). *Civil Code of the Republic of Uzbekistan*. <https://lex.uz/docs/-111189>
- Republic of Uzbekistan. (2021). *Law on Public Procurement*. <https://lex.uz/docs/-5382974>
- Samandarova, F. (2025) Evaluation of public procurement transactions as a special type of contract. *Review of Law Sciences* (9)3, 52-61. <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.rols.2025.9.3./KARD1240>
- Shmeleva, M. V. (2013). *Grazhdansko-pravovoe regulirovanie kontraktnykh otnoshenii pri gosudarstvennykh i munitsipalnykh zakupkakh v Rossiiskoi Federatsii* [Civil law regulation of contractual relations in state and municipal procurement in the Russian Federation] (Doctoral dissertation). Saratov State Law Academy.
- United Nations Commission on International Trade Law. (2011). *UNCITRAL Model Law on Public Procurement*. United Nations. <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/mediadocuments/uncitral/en/2011-model-law-on-public-procurement-e.pdf>
- Zokirov, I. B. (2006). *Civil law*. TSIL Publ.

**O'ZBEKISTON
QONUNCHILIGI TAHLILI**

ILMIY-TAHLILIIY JURNAL
2026-YIL 2-SON

**ОБЗОР
ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
УЗБЕКИСТАНА**

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД № 2

**UZBEKISTAN
LAW REVIEW**

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 ISSUE 2

VOLUME 3 / ISSUE 2 / 2026

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.3.2.

ISSN 2181-8118

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.